

ПРОПАГАНДА І ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 Історія та археологія; В10 Філософія</i>
Освітня програма	<i>Європейські студії</i>
Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити / 120 годин, лекції 16 год., практичні заняття 30 год., самостійна робота 74 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	https://my.kpi.ua/
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектори: <i>кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com</i> Семінарські: <i>кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com</i>
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=5510

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Завдяки засвоєнню змісту дисципліни студенти матимуть навички різноаспектного аналізу пропаганди в умовах збройних конфліктів. Викладач надаватиме комплексний огляд сутності політичної пропаганди та її типів, висвітлюватиме різницю між пропагандою, PR та рекламою. На заняттях будуть розглянуті історичні етапи становлення пропаганди, а також виокремлені характеристики кожного з них. Викладач розкриє різницю між збройними конфліктами міжнародного і неміжнародного характерів, а також надасть інструменти кваліфікації конфліктів у відповідності до міжнародного права. У процесі вивчення курсу буде приділено увагу конкретним кейсам збройних конфліктів та їх аналізу. Також будуть розглянуті універсальні й специфічні методи пропаганди та проблема їх теоретичного узагальнення. Викладач звернеться до можливостей

застосування лінійних і нелінійних моделей комунікації до аналізу пропаганди. Під час вивчення дисципліни будуть представлені трансформації пропаганди як явища в умовах сучасності, а також окреслена роль медіа у збройних конфліктах. Для комплексного вивчення дисципліни окремо буде висвітлено питання особливостей використання пропаганди воюючими сторонами в умовах збройного протистояння.

Знання отримані студентами в межах курсу «Пропаганда і збройний конфлікт» можуть використовуватися в практичній діяльності при аналізі сучасних міжнародно-політичних процесів, а також під час вивчення спеціалізованих дисциплін.

Метою дисципліни «Пропаганда і збройний конфлікт» є:

– розвинути здатність експертного оцінювання і аналізу пропагандистських процесів в умовах збройних конфліктів.

Згідно з освітньо-науковою програмою у процесі засвоєння дисципліни студенти посилюють наступні **компетентності**:

ЗК 06 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК 07 Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.

Після засвоєння дисципліни мають продемонструвати такі **результати навчання**:

ПРН 17 Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізитом дисципліни є загальні відомості з суспільно-політичних наук, зокрема історії та політології. Постреквізитом дисципліни є можливість використовувати набуті знання при аналізі актуальної суспільно-політичної та міжнародної ситуації, при наданні експертних висновків та консультуванні.

Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОПАГАНДИ ТА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 1.1. Сутність пропаганди та її види

Тема 1.2. Історичні етапи розвитку пропаганди

Тема 1.3. Збройні конфлікти міжнародного характеру

Тема 1.4. Збройні конфлікти неміжнародного характеру

РОЗДІЛ 2. МОДЕЛІ, МЕТОДИ ТА ПРОЦЕСИ ПРОПАГАНДИ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Тема 2.1. Методи політичної пропаганди

Тема 2.2. Комунікативні моделі пропаганди

Тема 2.3. Сучасна трансформація пропаганди

Тема 2.4. Роль медіа у збройних конфліктах

Тема 2.5. Пропаганда як метод ескалації збройних конфліктів

Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях та семінарах, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Багінський А.В. Заходи держави у постконфліктному суспільстві. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць.* Київ, 2019. № 1 (41). С. 17-21. URL: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/194407> (дата звернення: 01.06.2025)
2. Багінський А.В. Криза концепції “ліберального миру”. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць.* Київ, 2021. № 2 (50). С.46-50. URL: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/242866> (дата звернення: 01.06.2025)
3. Багінський А.В., Коломієць Т.В., Якубін О.Л. Ліберальний мир, демократичний мир та національне державне будівництво у процесі врегулювання соціально-політичних конфліктів. *Ідеологія та політика.* № 1 (23). 2023. С.127-148. URL: <https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2023/05/1.5.-Bahinskyi-Kolomiiets-lakubin.pdf> (дата звернення: 01.06.2025)
4. Еплбом Е. Нова пропагандистська війна. *The Atlantic.* June 2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/227026/2024-05-18-nova-propagandystska-viyna/> (дата звернення: 01.06.2025)

4.2 Допоміжна література:

1. Багінський А.В. Крихкі держави в умовах кризових ситуацій. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць.* Київ, 2022. № 3 (55). С.29-35.

2. Багінський А.В. Місцева миротворчість як ресурс врегулювання конфлікту. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2021. № 1. С. 51-54.*
3. Багінський А. В., Заєць О. Ю. Діяльність ООН під час російсько-української війни: виклики та перешкоди. *Актуальні проблеми філософії та соціології.* 40 (2023). С. 156-161.
4. Багінський А. В., Лініченко В.В. Ознаки геноциду в російсько-українській війні. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ, 2023. № 2 (58). С. 29-39.*
5. Почепцов Г. Пропаганда та постпропаганда як інструментарій щодо породження «правильної» поведінки. URL: <https://detector.media/infospace/article/233248/2024-10-10-propaganda-ta-postpropaganda-yak-instrumentariy-shchodo-porodzhennya-pravylnoy-povedinky/>
6. Почепцов Г. Квазімістество «завтрашньої» пропаганди. URL: https://independentview.net/2021/08/15/kvazimystetstvo-zavtrashnoi-propahandy/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0R3wczCXj5Ca5pBv4w6Srgtbk-GqiwryP7hGNFXPxxL3eiYPrp5vIxIhA_aem_n7yjZGc1hJOIN5LclJfCpq (дата звернення: 06.06.2024)

4.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Лекційні заняття

Назва теми заняття та перелік основних питань
<p>Тема: Сутність пропаганди та її види</p> <p>Основні питання: Підходи до визначення пропаганди. Маніпулятивний та інформаційний аспекти пропаганди. Взаємозв'язок пропаганди й ідеології. Розмежування пропаганди, PR та реклами. Робота зі стереотипами, переконаннями і установками громадян у пропагандистському дискурсі. Конфліктний потенціал пропаганди.</p> <p>СРС: Оцінити можливості обмеження впливу пропаганди на свідомість громадян. Сформулювати причини негативної оцінки феномену пропаганди у суспільстві.</p>
<p>Тема: Історичні етапи розвитку пропаганди</p> <p>Основні питання: Теоретичне осмислення явища «пропаганда». Розвиток пропаганди як способу масової комунікації. XVII - початку XX століття – період закладення підвалин пропагандистських практик. 1914-1945 рр. – етап системного застосування пропаганди. Пропагандистське протистояння нацистської і комуністичної ідеологій у період Другої світової війни. 1945 – початок 1980-х років – етап аналізу значення пропаганди у політичних процесах та спроб управління. 1980-ті роки – по теперішній час – період радикальної трансформації пропаганди.</p> <p>СРС: Окреслити механізми удосконалення пропагандистських практик у історичному аспекті. Виявити причини актуальності існування пропагандистських практик на сучасному етапі.</p>

<p>Тема: Збройні конфлікти міжнародного характеру</p> <p>Основні питання: Співвідношення понять «збройний конфлікт» і «війна». Военні і збройні конфлікти. Національні інтереси держави. Конфліктний потенціал міжнародних відносин. Визначення кваліфікації збройного конфлікту. Політична мобілізація. Територіальна експансія. Збройна ескалація. Перемовини про припинення вогню. Женевські конвенції (1949 р.).</p> <p>СРС: Визначити сучасні тенденції щодо характеру і інтенсивності протікання збройних конфліктів міжнародного характеру. Оцінити вплив регіональних збройних конфліктів на стан міжнародних відносин.</p>
<p>Тема: Збройні конфлікти неміжнародного характеру</p> <p>Основні питання: Міжетнічні і міжконфесійні відносини як чинник ескалації збройних конфліктів неміжнародного характеру. Політична напруга в державі і поляризованість суспільства. Особливості державних переворотів. Роль армії у державних переворотах. Громадянська війна. Незаконні збройні формування і центральний уряд. Легітимізація повстанців. Сепаратизм і право народів на самовизначення. Екстремізм: сутність і характеристика.</p> <p>СРС: Виявити можливості попередження початку громадянських війн з боку центральної влади. Оцінити наслідки реалізації державних переворотів на розвиток країни.</p>
<p>Тема: Методи політичної пропаганди</p> <p>Основні питання: Універсальні методи пропаганди (спрощення, замовчування, витіснення). Вигаданий факт. Пряме і непряме коментування. Двостороння аргументація. Напівправа й інсинуація. Інформаційне дроблення і перевантаження. Інформаційно-пропагандистська індукція. Семантичне маніпулювання. Політичний евфемізм. Дифамація.</p> <p>СРС: Навести кейси практичного застосування методів пропаганди в інформаційному полі України. Визначити найбільш ефективні методи пропаганди на сучасному етапі.</p>
<p>Тема: Комунікативні моделі пропаганди</p> <p>Основні питання: Застосування лінійних і нелінійних моделей комунікації для аналізу політичної пропаганди. Проектування схеми комунікативного акту Г. Лассуелла на пропагандистський акт. Застосування трансакційної моделі Т. Ньюкомба до пропагандистського процесу. Можливості структурного аналізу пропаганди за Г. Джоветт і В. О'Донелл.</p> <p>СРС: Проаналізувати певний пропагандистський акт за лінійною та нелінійною моделями комунікації. Окреслити ризики виникнення нового значення повідомлення в процесі комунікації для досягнення пропагандистських цілей.</p>
<p>Тема: Сучасна трансформація пропаганди</p> <p>Основні питання: Нові технічні засоби розповсюдження інформації. Вплив плюралізму політичних поглядів на зміну характеру пропаганди. Нестатусні суб'єкти пропаганди в епоху інформаційного суспільства. Альтернативні джерела інформації - паралельні пропагандистські потоки. Неефективність контрпропаганди в епоху постправди.</p> <p>СРС: Назвати причини трансформації пропаганди на сучасному етапі. Оцінити можливості викорінення даного феномену з суспільного життя.</p>
<p>Тема: Роль медіа у збройних конфліктах</p> <p>Основні питання: ЗМІ як інструмент сторін збройного конфлікту. Пропагандистський потенціал редакційної політики медіа. Сенсаційність новин як спосіб маніпулювання свідомістю громадян. Соціальні мережі - ефективні майданчики мобілізації сторін конфлікту. Інфо-етика журналістів під час висвітлення подій збройного протистояння. Захист інформаційних ресурсів держави у збройному протистоянні.</p> <p>СРС: Окреслити можливості формування світоглядних позицій громадян воюючих сторін через інформаційні телеканали. Визначити історичну роль радіо у ХХ столітті під час збройних конфліктів.</p>

Тема: Пропаганда як метод ескалації збройних конфліктів
Основні питання: Інтенсивність використання пропаганди в умовах збройних конфліктів. Пропагандистський вплив за образами «свій» і «ворог» воюючими сторонами. Пропаганда ненависті на ґрунті етнічної, расової, релігійної ознак під час збройного протистояння. Використання пропаганди в Україні в умовах міжнародного збройного конфлікту.
СРС: Оцінити можливості і обмеження застосування контрпропаганди в умовах збройного конфлікту. Окреслити позитивні і негативні наслідки пропаганди, що реалізується воюючою державою.

5.2. Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають за мету поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях та їх закріплення на прикладах світової та української практик, формування умінь ідентифікувати пропагандистську діяльність, розуміти її значення в умовах збройних конфліктів міжнародного і неміжнародного характерів, оцінювати методи і комунікативні моделі пропаганди, прогнозувати можливості ескалації збройних конфліктів з використанням пропаганди.

Семінар	Зміст	Годин
1, 2	Тема: Сутність пропаганди та її види Основні питання: Характеристики пропаганди як комунікативної технології. Типологія пропаганди. Пропаганда як інструмент політики. Пропаганда і контрпропаганда. Використання елементів пропаганди під час агітаційного процесу. Суспільні наслідки застосування пропагандистського дискурсу. СРС: Сформулювати роль пропаганди в сучасних процесах української політики.	4
3	Тема: Історичні етапи розвитку пропаганди Основні питання: Використання пропаганди Н. Бонапартом. Пропаганда у період боротьби Америки за незалежність. Світова війна 1914-1918 рр. як перший приклад системного використання пропаганди. Друга світова війна – найбільш потужне пропагандистське протистояння в історії людства. Пропаганда у період «холодної війни». Інституалізація пропаганди у США у 1970-х роках. Пропаганда в епоху інформаційного суспільства. СРС: Оцінити значення британської пропаганди під час Першої світової війни на хід історичних подій.	2
4, 5	Тема: Збройні конфлікти міжнародного характеру Основні питання: Витоки і причини міжнародних збройних конфліктів. Сторони і зовнішні учасники збройного конфлікту. Етапи розгортання збройних конфліктів. Міжнародні територіальні спори. Роль дипломатії під час збройних міжнародних конфліктів. Нагорно-Карабахський конфлікт. Індонезійський конфлікт. Конфлікт на корейському півострові. Венесуельсько-колумбійський конфлікт. СРС: Оцінити феномен насильства у сучасному демократичному світі.	4
6	Тема: Збройні конфлікти неміжнародного характеру Основні питання: Особливості збройних конфліктів неміжнародного характеру. Визнання повстанців стороною збройною протистояння. Зовнішні впливи на збройні конфлікти. Модель Кольє-Геффлера. Екстремістські і сепаратистські рухи у країнах Європи. Державні перевороти у ХХІ столітті. Громадянські війни у Африці. Регіональні конфлікти у Латинській Америці. СРС: Визначити роль політичних лідерів під час збройних конфліктів неміжнародного характеру.	2

7, 8	<p>Тема: Методи політичної пропаганди</p> <p>Основні питання: Проблема теоретичного узагальнення пропагандистських методів. Перелік методів пропаганди за визначення Інституту аналізу пропаганди (Л. Дуб). Класифікація методів пропаганди К. Джонсо-Керті і Г. Копленда. Авторський підхід Дж. Брауна. «Навішування ярликів» як пропагандистський метод. Пряме і опосередковане застосування методів пропаганди у політичних процесах.</p> <p>СРС: Визначити наслідки системного впливу пропагандистських методів на установки, стереотипи і переконання громадян.</p>	4
9	<p>Тема: Комунікативні моделі пропаганди</p> <p>Основні питання: Механізми передачі інформації від пропагандиста до реципієнта. Емоційна складова пропагандистського дискурсу. Органи влади як суб'єкт побудови пропагандистської моделі комунікації. Співвідношення понять «пропаганда» і «дезінформація». Потенціал пропаганди в епоху постправди. Особливості пропагандистської моделі комунікації в Інтернеті.</p> <p>СРС: Ідентифікувати символічний потенціал пропаганди для створення колективних міфів під час комунікативного процесу.</p>	2
10, 11	<p>Тема: Сучасна трансформація пропаганди</p> <p>Основні питання: Вплив глобалізації на пропагандистські процеси. Поліцентричний характер сучасної пропаганди. Деідеологізація як чинник трансформації пропаганди. Інформаційний потік: хаотизація, дроблення і структурування. Емоційно-психологічна незахищеність людини перед пропагандистським інструментарієм. Деструктивна і конструктивна роль пропаганди у сучасних політичних процесах.</p> <p>СРС: Пояснити причини актуальності системного і ефективного застосування пропаганди у демократичному глобалізованому світі.</p>	4
12	<p>Тема: Роль медіа у збройних конфліктах</p> <p>Основні питання: Інформаційні війни між державами під час збройного протистояння. Використання медіа у переговорному процесі для висвітлення позицій воюючих сторін. Незалежність і тенденційність медіа. Пропагандистський потенціал телебачення в умовах ескалації конфліктів. Мобілізація прихильників воюючих сторін через соціальні мережі.</p> <p>СРС: Оцінити вплив інформаційних телеканалів, які працюють 24/7 на процеси ескалації та деескалації збройного протистояння.</p>	2
13, 14	<p>Тема: Пропаганда як метод ескалації збройних конфліктів</p> <p>Основні питання: Основні принципи пропагандистської діяльності держав, що перебувають у стані збройного конфлікту. Засади пропагандистського дискурсу в умовах збройних конфліктів міжнародного характеру. Пропаганда, що спрямована на консолідацію воюючої групи всередині. Пропаганда, яка направлена на зовнішнього ворога воюючої групи.</p> <p>СРС: Окреслити порушення основних прав людини під час збройного конфлікту, де використовується пропаганда.</p>	4
15	Модульна контрольна робота	

Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних

питань пропаганди і збройних конфліктів. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи, що зазначені у лекційних і семінарських заняттях, і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання (Годин самостійної роботи для підготовки до лекційних та семінарських занять – 64). Самостійна робота передбачає підготовку до МКР (4 години) та заліку (6 годин).

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою.

Відвідуваність і виконання завдань

Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології. Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили семінарські заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням).

Календарний контроль

Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами. На першій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 15 і більше балів. На другому календарному контролі студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 35 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований». Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання для поточного контролю.

Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного

заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни “Пропаганда і збройний конфлікт” проводяться у формі лекційних та семінарських занять. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання. В процесі занять викладач може демонструвати студентам наочні матеріали, присвячені розгортанню політичних подій.

Основною формою роботи на семінарському занятті є виступ, який поєднує комунікативні здатності студента з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність визначень під час виступу студента, так і здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії. Під час семінарського заняття додатково оцінюється активність студентів при формулюванні запитань, участь у дискусії, висловлювання альтернативних гіпотез. Окремі семінарські заняття передбачають підготовку презентацій студентами, що посилює репрезентативні навички і поглиблює усвідомлення теми.

Модульна контрольна робота спрямована на виявлення знань студентів опрацьованого матеріалу. Проте, проблемний метод, що використовується під час цього виду контролю також дозволяє оцінити аналітичні здібності здобувачів вищої освіти.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Неформальна освіта.

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

1. Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:
  - виконання модульної контрольної роботи;
  - роботу на семінарських заняттях (14 семінарських занять);
2. Критерії нарахування балів.

2.1. Модульна контрольна робота оцінюється у 30 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох питань з переліку, що наданий у Додатку А. Кожне із запитань оцінюється у 10 балів:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 8-7 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

2.2. Робота на семінарських заняттях оцінюється із 5 балів за такими критеріями (70 балів загалом):

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 5 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 балів;
- «незадовільно» – завдання не виконане, – 0 балів.

2.3. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою першої атестації є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою другої атестації є отримання не менш, ніж 35 балів.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).
Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на останньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-13 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

12-0 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 1.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілої інформації необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи "Сікорський" для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

ПИТАННЯ ДО МКР та ЗАЛІКУ

1. Маніпулятивний і інформаційний аспекти пропаганди.
2. Взаємозв'язок пропаганди і ідеології.
3. Розмежування пропаганди, PR та реклами.
4. Пропагандистське протистояння нацистської і комуністичної ідеологій у період Другої світової війни.
5. Співвідношення понять «збройний конфлікт» і «війна».
6. Конфліктний потенціал міжнародних відносин.
7. Територіальна експансія.
8. Збройна ескалація: причини і наслідки.
9. Особливості державних переворотів.
10. Громадянська війна.
11. Незаконні збройні формування і центральний уряд.
12. Сепаратизм і право народів на самовизначення.
13. Екстремізм: сутність і характеристика.
14. Універсальні методи пропаганди.
15. Специфічні методи пропаганди.
16. Проектування схеми комунікативного акту Г. Лассуелла на пропагандистський акт.
17. Застосування трансакційної моделі Т. Ньюкомба до пропагандистського процесу.
18. Вплив плюралізму політичних поглядів на зміну характеру пропаганди.
19. Нестатусні суб'єкти пропаганди в епоху інформаційного суспільства.
20. Соціальні мережі як ефективні майданчики реалізації пропагандистського дискурсу.
21. Пропагандистський потенціал редакційної політики медіа.
22. Захист інформаційних ресурсів держави у збройному протистоянні.
23. Інтенсивність використання пропаганди в умовах збройних конфліктів.
24. Використання пропаганди в Україні в умовах міжнародного збройного конфлікту.
25. Пропаганда як засіб агресії росії проти України.

Складено кандидатом політичних наук, доцентом, доцентом кафедри соціології
Багінським Андрієм Владиславовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 14 від 23.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від
24.06.2025 р.)